

subiectului de învățare, vârstei instruitului, nivelului de competențe, să satisfacă stilurile de învățare.

Bibliografie

1. Standarde de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general, aprobate prin ordinul Ministerului Educației nr. 862 din 07 septembrie 2015, http://www.edu.gov.md/sites/default/files/cnc4_finalcompetente_digitale_profesori_22iulie2015_1.pdf [accesat 01.02.2018].
2. Site-ul oficial al companiei Zoho One. The All-in-One Suite. Applications. <https://www.zoho.com/one/applications/> [accesat 02.02.2018].
3. Ghirardini, B. E-learning methodologies A guide for designing and developing e-learning courses. ISBN 978-92-5-107097-0. <http://www.fao.org/docrep/015/i2516e/i2516e.pdf> [accesat 03.02.2018].
4. Broadbent, O., McCann, E. Development of e-learning resources – A good practice guide. Royal Academy of Engineering Education and Skills Committee. ISBN: 978-1-909327-14-6 © Royal Academy of Engineering 2016. <https://www.raeng.org.uk/publications/reports/development-of-e-learning-resources> [accesat 03.02.2018].

CURSURI MASIVE ONLINE DESCHISE ÎN DEZVOLTAREA PROFESORILOR

Roza DUMBRĂVEANU, dr., conf. univ.

Summary

Massive Open Online Courses (MOOC) represent one of the opportunities for the professional development of the teachers. The paper describes some challenges for promoting MOOC in the education area. It emerged within the project Teachers' Continuous Professional Training through Development of Massive Open Online Courses performed within the bilateral collaboration program Romania – Moldova. The MOOC movement is at the very early stage: the concept of MOOCs is new for teachers, the level of

awareness on availability and usage of MOOCs is quite low among them. The paper investigates the challenges related with delivering MOOCs for the professional teacher development.

1. INTRODUCERE

Această lucrare face legătură dintre necesitățile de dezvoltare profesională a cadrelor didactice și promovarea cursurilor MOOC în educație (în articol este utilizată abrevierea originală din limba engleză, întrucât nu este adoptată o abreviere în limba română). MOOC reprezintă o varietate de cursuri electronice cu anumite caracteristici specifice [6]. Chiar și pentru universitarii din Republica Moldova, care au o anumită experiență în domeniul cursurilor electronice, termenul MOOC este unul nou. Ideea de a promova MOOC în rândul cadrelor didactice ca mijloc de realizare a cerințelor de dezvoltare profesională continuă a fost lansată în cadrul proiectului „Formarea profesională continuă a cadrelor didactice prin dezvoltarea de cursuri masive online deschise (MOOC)” (2016 – 2018) conceput în cadrul programul bilateral de colaborare dintre România și Republica Moldova. Proiectul vizează îmbunătățirea formării cadrelor didactice din țările participante, prin realizarea unui curs MOOC, care să integreze resurse educaționale cu acces liber (RED). Partenerii proiectului sunt instituții de învățământ superior implicate în formarea cadrelor didactice: Universitatea Pedagogică de Stat „Chișinău” Ion Creangă și Universitatea de Vest din Timișoara.

2. DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ A PROFESORILOR: NECESITĂȚI ȘI PROBLEME

În codul educației este stipulat: „... Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice este obligatorie pe parcursul întregii activități profesionale și este reglementată de Guvern. Ea se desfășoară în instituții de învățământ superior și/sau în instituții de formare continuă, în alte organizații ce furnizează servicii educaționale, pe baza programelor de formare profesională acreditate” [4]. Termenii

de referință pentru dezvoltarea profesională a cadrelor didactice sunt descriși în documentul „Standarde pentru competențele profesionale ale cadrelor didactice” [9].

Documentele de politici reflectă cerințele societății și ale economiei față de educație. Profesorii activează într-un mediu social, economic și științific, în care se produc permanent schimbări. Ei trebuie să dezvolte în studenți/elevi gândirea analitică și critică, pentru ca aceștea să înțeleagă sensul acestor schimbări, să fie deschiși ideilor noi și să fie în stare să rezolve probleme din viața reală. Pentru a face față ritmului rapid al inovațiilor educaționale și al tehnologiilor, precum și al schimbărilor din domeniile cunoașterii, profesorii trebuie să studieze în permanență.

Posibilitățile de dezvoltare profesională oferite de instituțiile de învățământ superior din Moldova sunt în mare parte tradiționale: cursuri de formare față în față pe o durată de câteva săptămâni, ateliere și seminare. Există și unele variante de cursuri mixte, ce reprezintă combinații de sesiuni tradiționale și de cursuri electronice.

Principalele provocări pe care le întâmpină cadrele didactice în dezvoltarea competențelor lor profesionale sunt condiționate de următorii factori: timp necesar pentru participarea la cursuri, cu eliberarea de la locul de muncă; concordanța dintre conținutul cursurilor și necesitățile de formare; costuri financiare asociate. Societatea are așteptări conform cărora profesorii trebuie să fie responsabili de reînnoirea cunoștințelor și abilităților proprii cu un sprijin instituțional minim sau chiar fără suport financiar sau comunitar pentru efortul depus pentru a-și menține competențele la un nivel adecvat. Profesorii nu au timp pentru cursuri tradiționale, deoarece de obicei ei trebuie să-și realizeze activitățile din școală. Adesea, conținutul cursurilor de formare nu este transparent în prealabil și nu este potrivit pentru nevoile cadrelor didactice, însă cursanții înscriși nu abandonează aceste cursuri, deoarece au nevoie de certificare, care să ateste dezvoltarea continuă. Cursurile MOOC ar putea contribui la rezolvarea problemelor menționate.

3. CARACTERISTICI MOOC

Cursurile (MOOC) sunt cursuri masive, online, deschise, care facilitează accesul deschis la studii pe scară largă. Cele patru dimensiuni ale unui MOOC – masiv, deschis, online și curs – sunt caracteristici inerente acestui concept [6].

Termenul **masiv** se referă la numărul mare de participanți care sunt înscriși în cursuri MOOC. Inițial, prin masiv se presupunea un număr de ordinul miilor sau chiar zecilor de mii. În prezent, cursurile ce au mai mult de o sută de participanți pot fi considerate MOOC. Proiectarea cursurilor MOOC trebuie să ia în considerare modul de prezentare eficientă a conținutului și de susținere a colaborării între cursanți, precum și implicarea unor noi strategii didactice, care să asigure oportunități de predare și învățare de calitate pentru un număr foarte mare de cursanți.

Online, în interpretare îngustă, se referă la un curs derulat online în întregime. Pentru cursanți aceasta înseamnă flexibilitate din punct de vedere geografic și al timpului consacrat studierii cursului pe durata cât acesta este activ. Cursul include sesiuni sincrone pe viu, precum și sesiuni asincrone (înregistrări video, forumuri). Treptat instituțiile tind să încorporeze materialele din cursurile MOOC în format mixt în cursuri tradiționale, mixt însemnând prezența fizică a participanților în realizarea activităților de învățare. Varianta mixtă poate avea diverse realizări: mixt de sesiuni față-în-față și sesiuni online; incorporare materiale MOOC în activitățile unui curs tradițional; suport sau consultații ale unui profesor/tutor pentru cursul derulat online.

Termenul **deschis** are mai multe semnificații în contextul MOOC. Una dintre semnificații se referă la acces: oricine, indiferent de studiile sau de experiența pe care o are sau de contextul în care activează, poate să se înscrie într-un curs MOOC și să studieze. Deschis poate face referință la costuri; deseori cursurile MOOC sunt disponibile gratuit. A treia semnificație a termenului deschis se referă la natura deschisă a acumulării și dezvoltării de cunoștințe în cadrul

unui MOOC, inclusiv la utilizarea resurselor educaționale deschise. Deschis se referă, de asemenea, și la oportunitatea de remixare și reutilizare a resurselor elaborate în cadrul și pe durata derulării unui MOOC de către profesori și cursanții înșiși în procesul de creare de cunoștințe noi.

Filosofia interpretării aspectului de deschidere din conceptul MOOC implică mai multe provocări. Furnizorii de platforme pentru cursuri online, precum și organizațiile care oferă MOOC, utilizează diferite modele și respectiv, prețuri. Prețurile pot include plata pentru certificare, pentru susținerea examenelor, pentru a obține credite, sau pentru a obține o calificare. Modelul actual de acces deschis, care permite oricui să se înscrie într-un MOOC, constituie o provocare condiționată de recunoașterea faptului că nu toată lumea este pregătită în mod adecvat, la nivelul și cunoștințe și abilități pe care le posedă, să se implice în studierea unui MOOC. Modul de învățare informal, în mare măsură de sinestătător în MOOC, și lipsa de sprijin și/sau de conexiuni interpersonale pe durata unui curs, în ciuda faptului că aceste cursuri sunt deschise oricui, denotă faptul că oportunitățile de învățare în realitate se referă la cei ce posedă cunoștințe, abilități și predilecții necesare pentru a studia în mod independent.

4. SOLUȚII ȘI PROVOCĂRI MOOC PENTRU DEZVOLTAREA PROFESORILOR

Beneficiile MOOC pentru profesori sunt descrise în diferite lucrări [3, 7, 10]. Analiza acestor resurse web și experiența academică permit autorului să invoce câteva beneficii care vin în favoarea cursurilor MOOC ca mediu de învățare adecvat pentru dezvoltarea cadrelor didactice.

- **Cunoștințe noi / actualizate.** Profesorii sunt frecvent impuși să studieze ceva nou, fie strategii de predare & învățare & evaluare, fie subiecte noi, fie să-și dezvolte competențele digitale. Este nevoie de timp și de eforturi pentru a face față acestor provocări din mers. MOOC oferă posibilități profesorilor să studieze temele necesare

într-un mod structurat. Provocarea constă în a găsi exact subiectele necesare și la timpul potrivit.

- **Surse de materiale didactice.** Conținutul MOOC poate fi folosit de profesori în propria lor predare. Acest lucru se poate face direct, dacă conținutul se află sub licență Creative Commons [2] sau indirect, deoarece profesorii pot urma legăturile și resursele din cursul MOOC și le pot încorpora în activitățile didactice la clasă. Utilizarea eficientă a acestor resurse depinde de măiestria cadrelor didactice.

- **Varietate de oportunități și opțiuni.** Piața MOOC se dezvoltă foarte rapid: noi cursuri apar în fiecare an, iar provocarea pentru profesori constă în a găsi cursurile potrivite.

- **Conținuturi adecvate.** Cursurile MOOC sunt deschise pentru utilizatori. Profesorii au acces la descrierea cursurilor și pot să se înscrie în cursurile pe care le consideră potrivite nevoilor lor. Conținutul este transparent, dar devine disponibil în totalitate pe parcursul perioadei de derulare. Chiar dacă profesorii nu realizează sarcinile, ei pot utiliza conținuturile în scopuri didactice.

- **Calitatea cursurilor MOOC.** Cele mai recente cursuri MOOC sunt oferite de instituții cu renume care au o metodologie bine stabilită pentru elaborarea de cursuri electronice și echipe bine pregătite, astfel încât calitatea cursurilor nu e o problemă. În plus, pilotarea cursului implică cursanți motivați și deschiși, care își aduc propria contribuție la calitatea și actualizarea cursurilor. Provocarea legată de calitate constă în faptul că nu există o relație directă între calitatea cursului și numărul de absolvenți. Numărul de participanți care abandonează cursul au diferite motive, care nu sunt neapărat corelate cu calitatea cursului.

- **Stabilirea unei comunități a profesorilor.** Implicarea într-un curs MOOC înseamnă interacțiune și colaborare cu colegii interesați de aceleași subiecte. Activitățile din curs pot conduce la apariția unei comunități de profesori care să facă schimb de idei,

metode și bune practici în conjuncție cu activitățile proprii de predare & învățare & evaluare pentru fortificarea cunoștințelor și reflecțiilor proprii.

- **Dezvoltarea competențelor digitale.** Profesorii înscriși într-un curs MOOC sunt expuși la o varietate de instrumente tehnologice, implementate într-o abordare pedagogică adecvată. În consecință, ei își dezvoltă competențe digitale necesare pentru propria lor practică didactică. Beneficiul constă în punerea în aplicare a competențelor dobândite în activitățile la clasă.

- **Dezvoltarea competențelor didactice.** Profesorii pot să se inspire în mod intenționat din cursurile MOOC studiate în privința a noi metode de dezvoltare a unui mediu atractiv de predare și învățare pentru studenții lor, inclusiv cu implementarea TIC. Probleme ar putea apărea la implementarea acestor metode, în cazul când colegii sunt reticenți și nu doresc actualizări.

- **Modele de utilizare a resurselor educaționale deschise.** Cursurile MOOC folosesc, de obicei, resurse deschise sau oferă legături către portaluri RED, ce îmbogățesc repozitoriul de materiale didactice pe care profesorii le pot utiliza în clasă. Reversul medaliei este că RED sunt mai puțin cunoscute în rândul profesorilor și ar trebui depuse eforturi pentru a promova acest concept alături de cel al MOOC.

- **Timp și spațiu.** Deoarece MOOC sunt furnizate electronic la distanță, profesorii nu trebuie să părăsească locul de muncă și pot să realizeze orele proprii în paralel cu studierea materiilor din MOOC. Ei pot să-și planifice timpul și pot studia în propriul ritm, combinând responsabilitățile de profesor cu cele de cursant pentru a învăța lucruri noi. Dilema pe care trebuie să o soluționeze profesorii constă în a combina timpul pentru studii cu activitățile din clasă, deoarece eforturile de a studia un curs necesită timp, indiferent de modul de realizare. În cazul MOOC, acest timp include o perioadă mai lungă, cursantul nefiind impus să respecte ore fixe pentru studii.

• **Finanțare.** În prezent, cursurile MOOC sunt oferite în mare parte în mod gratuit. Taxe sunt percepute doar pentru a obține certificatul de absolvire. Participarea gratuită oferă o oportunitate excelentă de dezvoltare profesională pentru profesori, deși aceasta nu reprezintă o garanție pentru finalizarea cursului.

Argumentele enumerate în favoarea cursurilor MOOC în calitate de soluție pentru dezvoltarea continuă a profesorilor reprezintă un imbold puternic pentru elaborarea și promovarea unor cursuri online deschise masive, în ciuda provocărilor menționate. Există și alte variabile care trebuie luate în considerare, în primul rând, atunci când se investighează potențialul MOOC pentru dezvoltarea profesorilor. Acești factori se referă la pregătirea cadrelor didactice pentru a studia în cadrul cursurilor MOOC în contextul lor specific, precum și la principiile de proiectare adecvate acestui public-țintă.

5. PREGĂTIREA PROFESORILOR PENTRU MOOC

Utilizarea MOOC ca platforme de predare și învățare în formarea continuă a cadrelor didactice este destul de promițătoare [1, 5, 8]. Succesul depinde de modul în care MOOC sunt utilizate pentru a susține diferitele obiective și cerințe ale profesorilor. Întrucât profesorii reprezintă un grup-țintă specific de cursanți, implementarea MOOC în dezvoltarea cadrelor didactice ar putea reprezenta un potențial neexploatat de cercetare pentru elaboratorii de MOOC pentru a spori beneficiile, a recompensa eforturile și a atenua riscul de eșecuri.

Există diverse categorii de cursanți: profesori care au deja experiență în învățământ, dar au nevoie de perfecționare; profesori care necesită reorientare datorită schimbării curriculumului și profesori, care sunt interesați de dezvoltare în carieră. Profesorii au caracteristici specifice în ceea ce privește procesul de învățare și se presupune că cursurile MOOC concepute pentru nevoile lor ar trebui să aibă succes și rate satisfăcătoare de finalizare. Anumiți parametri și aspecte favorabile ar trebui îmbunătățite în proiectarea și

furnizarea de MOOC pentru profesori, cu scopul de a obține rezultate bune [8, 10].

Aspectul pozitiv este legat de caracteristicile profesorilor în rol de cursanți. Profesorii sunt obișnuiți să învețe, sunt în cunoștință de cauză, sunt cursanți motivați și auto-direcționați. Deși nu există cerințe de admitere pentru înscrierea la MOOC, profesorii care sunt interesați în dezvoltarea profesională continuă au deja experiență și cunoștințe inițiale necesare. Ei posedă experiența de predare & învățare & evaluare, ceea ce îi face încrezători în forțele proprii și ei pot împărtăși ceea ce cunosc și pot să faciliteze procesul de învățare al altora. Auto-direcționarea se referă la faptul că profesorii își stabilesc obiective profesionale individuale și caută oportunități, care le-ar permite să atingă aceste obiective.

Intențiile de dezvoltare profesională variază în funcție de nevoile individuale ale cadrelor didactice. Domeniul de recalificare ar putea fi diferit pentru profesorii mai experimentați, care au dorința de a-și îmbogăți cunoștințele și abilitățile față de profesorii mai puțin experimentați, care necesită cunoștințe și deprinderi de bază sau intermediare. Motivația este intrinsecă, determinată de nevoia proprie de dezvoltare și condiționată de cerințele sistemului educațional. Profesorii pot studia în cadrul unui MOOC din diferite motive, nu în mod special pentru a definitiva studiile și a obține un certificat. Obiectivele și motivele profesorilor pentru dezvoltarea profesională ar trebui identificate prin intermediul unui chestionar înainte de elaborarea cursului MOOC sau la etapa de înregistrare, în scopul de a face modificări pe parcurs, în conformitate cu necesitățile participanților.

Echipa de proiect a investigat opiniile cadrelor didactice cu privire la cursurile digitale, printr-un chestionar online. Circa 1300 de profesori din România și 440 profesori din Moldova au fost implicați în sondaj.

Analiza răspunsurilor a demonstrat că circa 90% dintre respondenți intenționează să învețe pentru a-și actualiza cunoștințele,

adică ei sunt interesați de dezvoltarea profesională continuă; aproximativ 75% sunt dornici să fie înscriși în cursuri digitale pentru realizarea intențiilor menționate. Cele mai interesante și mai solicitate subiecte pentru studii alese de profesori din domeniile propuse au fost: implementare instrumente TIC în educație, soft educațional și aplicații specifice cu exemple practice; e-didactica și strategii de învățare și evaluare.

6. CONCLUZII

În acest articol au fost investigate premisele de utilizare a cursurilor masive deschise online în formarea profesională a cadrelor didactice, întrucât această inițiativă este nouă pentru domeniul educațional din Moldova. Rezultatele cercetării sunt în favoarea implementării MOOC pentru dezvoltarea continuă a profesorilor. Proiectarea pedagogică, precum și necesitățile profesorilor sunt variabile importante în succesul unui curs MOOC. Timpul va dovedi dacă premisele inițiale vor deveni realitate și dacă profesorii vor valorifica și accepta aceste cursuri pentru dezvoltarea lor.

Bibliografie

1. Bates, A., Teaching in a digital age: Guidelines for teaching and learning. 516 p. <https://www.tonybates.ca/teaching-in-a-digital-age/>.
2. About the Licenses. <https://creativecommons.org/licenses/>
3. Holotescu, C., Grosseck, G., MOOCs: State of the art. 82 p. <https://novamooc.uvt.ro/wp-content/uploads/2016/12/Guide-MOOC-State-of-the-art.pdf>.
4. Codul Educatiei al Republicii Moldova. <http://lex.justice.md/md/355156/>.
5. Fyle, C.O., Teacher Education MOOCs for Developing World Contexts: Issues and Design Considerations. Proceedings of The Sixth Conference of MIT's Learning International Networks Consortium. <https://linc.mit.edu/linc2013/proceedings/Session3/Session3Fyle.pdf>.
6. Kennedy, J., Characteristics of Massive Open Online Courses (MOOCs): A Research Review, 2009-2012, Journal of Interactive

- Online Learning, Vol. 13, N 1, Spring 2014. <http://www.ncolr.org/jiol/issues/pdf/13.1.1.pdf>.
7. Coffman, K., The professional development advantages of MOOC. <https://www.delcor.com/resources/blog/the-professional-development-advantages-of-moocs>.
8. Vivian, R., Falkner, K., Falkner, N., „Addressing the challenges of a new digital technologies curriculum: MOOCs as a scalable solution for teacher professional development”, Research in Learning Technology, v. 22, 2014. <http://hdl.handle.net/2440/86483>.
9. Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general. http://edu.gov.md/sites/default/files/standarde_cadre_didactice.pdf.
10. Jobe, W., Ostlund, C., Svensson, L., MOOCs for professional teacher development, Society for Information Technology & Teacher Education International Conference Proceedings, pp. 1580 -1586, March 2014. <https://www.learntechlib.org/p/130997/>.

SISTEMUL E-LEARNING ÎN ȘCOALĂ: CONCEPT ȘI PERSPECTIVE

*Valentina COJOCARU, dr., conf. univ.,
Angela POSTICA, cercetător-afiliat*

Summary

The article mentions the necessity of NICT (New Information and Communication Technologies) implementation in schools, presents the standard assisting version of the NICT in a school and argues the necessity of establishing the e-learning educational platform in school specifying its purpose in education.

Este evident că școala – în înțelesul său generic – nu mai face abstracție de existența noilor tehnologii de informare și comunicare (NTIC) și de multiplele avantaje pe care acestea le pot oferi. În condițiile lumii moderne în schimbare, precum și a modernizării învățământului, este evidentă necesitatea accesului la informație, necesitatea utilizării NTIC în școală, în instruirea formală, dar și în cea nonformală, în cea informală și în autoinstruire. Noile Tehnologii